

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษา ได้มีการกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลที่เกิดกับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมิน และปรับปรุงตนเองได้ เพื่อก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ซึ่งตัวจักรที่สำคัญดังกล่าวก็คือ “ครู” ที่จะไม่ได้มีหน้าที่เพียง “สอน” เท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ครูจะมีหน้าที่โดยตรงในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กหรือผู้เรียน และการที่จะจัดให้ได้ดังนี้ ครูจะต้องเป็นนักวางแผนที่ดี เป็นนักคิดที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ครูจะต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ติดตามข่าวสารใหม่ ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยการแสวงหาข้อมูลความรู้ จากระบบข้อมูลสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเลือกบริโภคข้อมูลที่เป็นความจริงได้อย่างชาญฉลาด เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และปรับตัวปรับใจให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน (สุทธิพร คล้ายเมืองปัก, 2543 : 7)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติระบุไว้ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในหมวด 4 แนวทางในการจัดการศึกษา มาตรา 24 ข้อ 5 ระบุว่า “จะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” นอกจากนี้แล้ว ในมาตรา 30 ยังกล่าวต่อไปอีกว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” จึงเห็นได้ว่า ครูมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มบทบาทเป็นนักวิจัย เพื่อศึกษาหาข้อมูลมาเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดว่าครูต้องเป็นครูผู้สอนในระดับใด สามารถจะทำวิจัยได้ตั้งแต่อนุบาลจนถึงอุดมศึกษา จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การศึกษาระดับขั้นต้น ๆ ไม่จำเป็นต้องมีการวิจัยก็ได้ นั่นเป็นความคิดที่ผิด งานวิจัยในชั้นเรียนจะยากง่ายซับซ้อนอย่างไรขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียน ขึ้นอยู่

กับปัญหาและสภาพแวดล้อม ดังนั้น จึงทำวิจัยได้ทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 16)

การวิจัยทางการศึกษาเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงทางการศึกษาโดยเฉพาะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง เพื่อแก้ไขงานด้านการศึกษา เช่น การวิเคราะห์วิจัยสื่อการเรียน การสอน กระบวนการสอน การติดตามผลและการประเมินในระยะยาวเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการด้านการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า การคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อพิจารณาแนวทางที่อาจใช้ได้คืบนำมาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางอื่นที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อยึดเป็นแนวปฏิบัติ การวิจัยการศึกษาได้เข้ามาสู่ระบบการศึกษาไทยแล้วไม่ต่ำกว่า 30 ปี (พิริวัฒน์ วงษ์พรหม. 2533) ซึ่งสอดคล้องกับ กองวิจัยทางการศึกษา (2529 : 13) ได้ระบุว่า ควรการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ให้มีความรู้ด้านการวิจัยและทำหน้าที่วิจัยโดยตรง และส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งตรงกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาทั่วโลก คือพยายามให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัย และปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2534 : 7-9)

การวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Class room Research หรือ Class room Action Research) คือการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล โดยการศึกษาวิจัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการสอน หรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยวิธีการง่าย ๆ โดยครูสามารถทำวิจัยไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติการสอนประจำวัน สำหรับเรื่องที่จะนำมาศึกษาวิจัยนั้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครูพบจากการปฏิบัติในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหานั้น ๆ หรืออาจมาจากความคิดริเริ่มของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอนหรือการสอนที่จะใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อัจฉรา สระวาสี. 2541 : 2)

ในการทำวิจัยนับได้ว่าเป็นเสมือนหัวใจของการพัฒนาการศึกษาเป็นงานที่ค่อนข้างจะท้าทายชวนให้คิดอยากลองทำ อยากติดตาม เกิดความกระตือรือร้นใคร่รู้ใคร่เห็นใน

จุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธีการเชิง ประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการ สอน หรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยวิธีการ ง่าย ๆ โดยครูสามารถทำวิจัยไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติการสอนประจำวัน สำหรับเรื่องที่จะ นำมาศึกษาวิจัยนั้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครูพบจากการปฏิบัติในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย ที่จะแก้ปัญหานั้น ๆ หรืออาจมาจากความคิดริเริ่มของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอน หรือการสอนที่จะใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อัจฉรา สระวาสี. 2541 : 2)

การส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเป็นงานสำคัญ งานหนึ่งที่กรมวิชาการได้ดำเนินการตลอดมา ทั้งในด้านการจัดอบรม การให้คำปรึกษา และ การเผยแพร่ด้วยเอกสาร จุดประสงค์สำคัญ ก็เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการ เรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มแต่ละระดับ อันสอดคล้องกับ นโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น (เกษมา วรวรรณ ฌ อยุธยา. 2538 : 16)

การพัฒนาครูในด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นนโยบายสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้มีการกำหนดเป็น ยุทธศาสตร์หลักของการปฏิรูปการเรียนรู้ (กรมสามัญศึกษา. 2543 : 27) โรงเรียนในฐานะ หน่วยงานปฏิบัติมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาครูทั้งในและนอก สถานศึกษา ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โรงเรียนหลายแห่งได้ส่งเสริมมาบ้างแล้ว แต่ผลที่สะท้อนกลับสู่สถานศึกษา หรือ โรงเรียน หลาย ๆ แห่ง นั้นยังเกิดความล้มเหลว หรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (มนัส ไชยศักดิ์. 2544 : 18)

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่บทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนในโรงเรียน ให้มีกำลังใจและสามารถทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ บัญชา อึ้งสกุล (2539 : 61- 73) กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมสนับสนุนทำการวิจัยในชั้นเรียนของครูภายใน โรงเรียน 5 ประการ คือ 1) การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการ กระตุ้นและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในโรงเรียนจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 2) การให้ ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการให้เกิดริคิดและยกย่องครูที่มีความสามารถ ในด้านการวิจัย 3) การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการให้ความสำคัญและ

มองเห็นคุณประโยชน์ของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในโรงเรียน 4) การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนที่เป็นพันธมิตรที่จำเป็นต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน 5) การส่งเสริมในด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการทำงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการให้บ้านหนึ่งความชอบ หรือการนำไปใช้เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นตามภาระหน้าที่ของครูที่เกิดจากผลของงานที่ครูได้ทำการวิจัยในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจในการจัดกระบวนการบริหารที่เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน

ด้วยเหตุผลและสภาพจำเป็นอย่างยิ่งทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคคลในวงการการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความระหนักว่า ควรจะมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเห็นแนวทางการพัฒนาครูในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2,205 คน จาก 220 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 220 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,985 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 48 คน ขนาดกลาง จำนวน 125 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 47 คน ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 443 คน ขนาดกลาง จำนวน 1347 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 195 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 42 คน ขนาดกลาง จำนวน 95 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 42 คน ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 207 คน ขนาดกลาง จำนวน 372 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 129 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 สถานภาพของบุคลากร จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

2) ครูผู้สอน

2.1.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

1) ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 451 คน ขึ้นไป

2) ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121-450 คน

3) ขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของผู้บริหาร 5 ด้าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการส่งเสริมการวิจัย หมายถึง ระดับการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร ที่มีต่อการส่งเสริมการทำการวิจัยในชั้นเรียน 5 ด้าน คือ

1.1 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจนประสบความสำเร็จ

1.2 ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการยกย่องชมเชย หรือการให้รางวัล แก่บุคลากรในสถานศึกษาที่ดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.3 ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการชี้แนะ กระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.4 ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการดูแล เอาใจใส่ ช่วยเหลือบุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนจนประสบความสำเร็จ

1.5 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาที่ดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้มีความก้าวหน้าในตำแหน่ง หรือได้รับความดีความชอบ

2. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามขนาด ได้ดังนี้

2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121–450 คน

2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 451 คนขึ้นไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

4. ครู หมายถึง ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

5. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแสวงหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยจะทำควบคู่ไปกับ

การปฏิบัติจริง และผู้วิจัยจะดำเนินการสอนไปพร้อม ๆ กับการจัดเก็บข้อมูลตามระบบการจัด
ข้อมูลที่ได้ออกมาไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

เป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่
จะใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงพัฒนาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY